

IFJ. FABINY TIBOR

Beoltás

Textus: Róma, 11, 17-24

„Ha azonban az ágak közül egyesek kitörttek, te pedig vad olajfa létedre beoltattál közéjük, és az olajfa éltető nedvéből részesültél, ne dicsekedj az ágakkal szemben. Ha mégis dicsekszel: nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér hordoz téged. Azt mondod erre: »Azért törttek ki azok az ágak, hogy én beoltassam.« Úgy van: azok hitetlenségük miatt törttek ki, te pedig a hit által állsz. Ne légy elbizakodott, hanem félj! Mert ha az Isten a természetes ágakat nem kímélte, téged sem fog kímélni. Lásd meg tehát Isten jóságát és keménységét: azok iránt, akik elestek, keménységét, irántad pedig jóságát, ha megmaradsz ebben a jóságban, mert különben Te is kivágatsz. Viszont ha ők nem maradnak meg a hitetlenségben, szintén beoltatnak, mert Istennek van hatalma arra, hogy beoltsa őket. Hiszen ha Te levágattál a természetes vad-olajfáról, és a természet rendje szerint beoltattál a szelíd olajfába, akkor azok a természetes ágak mennyivel inkább be fognak oltatni saját olajfaágukba!”

Kedves Igehallgató Gyülekezet, kedves Testvérek!

A Biblia nyelvezete egy sajátos megszólító nyelv. Több ezer esztendővel ezelőtt ugyanúgy hatást váltott ki az olvasókból és a hallgatókból, mint ma. A szavak itt erővel, tekintéllyel bírnak. Mindez részint annak is köszönhető, hogy a Szentírás nagy része képes, költői beszéd.

Ha kicsit is szeretjük az irodalmat, lehetetlen nem elcsodálkoznunk az Ószövetség próféciáinak, Jézus példázatainak, vagy akár Pál apostol leveleinek gazdag képvilágán, hiszen azok fantáziánkra, érzelmeinkre egyaránt hatnak. Ha megkóstoltuk, megéreztek ennek a beszédnek az ízét – akkor szomjúhozunk rá. S ha isszuk azt – felüdülnünk. Azért van ez, mert a Biblia nyelvezete nem dogmatikus, hanem metaforikus nyelv.

Pál apostolnak a Rómaiakhoz írt levelének most felolvasott szakaszában is szinte hemzsegnék, nyüzsögnek a természet világából vett képek és metaforák: olajfa, gyökér, éltető nedv, ág, beoltás, kivágás. Először azt nézzük meg, hogy eredetileg miről is volt szó az itt felolvasott részben, másodsor pedig majd azon töprengjünk, hogy ma miként szólít meg minket, közéleti személyeket, értelmiségieket, vagy éppen hatalmon lévőket Pál apostol kétezer évvel ezelőtt leírt üzenete.

1.) Mi az egykori üzenet?

A Rómaiakhoz írt levél Pál apostolnak teológiaiilag legmélyebb levele. Amikor az egyháztörténelemben újra és újra felfedezték, az valamiképpen mindig az egyház megújulását eredményezte. Így volt ez Szent Agoston, Luther Márton vagy századunkban Barth Károly esetében. Pál apostol zsidó származású volt, de magát mégis a pogányok apostolának nevezte.

E levél 11. fejezete arról szól, hogy a zsidóság és a pogányság hogyan viszonyul egymáshoz Isten tervében. Mindezt Pál, a Benjámín törzsből lett zsidó keresztény a pogányokból lett római keresztény gyülekezetnek írja. Saját népének tragikus, de nem végzetes sorsáról beszél itt Pál apostol. Izrael, a választott nép megbotlott és tragikusan elesett, amikor nem ismerte fel az Úr meglátogatásának idejét, a Názáreti Krisztusban eljött Messiást, a Krisztust. Ugyanakkor Izrael elesése lett a pogányok üdvössége. Isten üdvtervében azért nyílt lehetőség a pogányok megtérésére, mert Izrael elutasította a Messiást.

Ugyanezt a váratlan fordulatot villantotta fel Jézus is a királyi menyegzőről szóló példázatában. A meghívottak visszautasították a menyegzőre szóló meghívást. A király ekkor megparancsolta, hogy a keresztutakról bárkit, az utca népét hívják be az ünnepélyre. Így a lakodalmas ház megtelt vendégekkel.

Pál apostol most ezekhez a keresztutakról behívott pogány keresztényekhez szól, akik mindazokat a javakat, ajándékokat élvezhetik, amelyek eredetileg a kiválasztott népnek jártak volna. Izrael népét „szelíd olajfának” nevezi, hiszen az ékes olajfát (Hóseás 14,7) maga az Úr ültette és gondozta. E fának egyes ágai – mivel elszáradtak és gyümölcsöt nem hoztak – kitörttek. Isten azonban – a természet rendje és a kertészek gyakorlatával szemben – nem a szelíd olajfát oltotta be a vadba, hanem a vadolajfát a szelídbe. A vadolajfa így a szelíd olajfa zsíros gyökeréből részesült.

Az apostol figyelmezteti a megtért, kereszténnyé lett pogányokat, nehogy visszaéljenek e kiváltságos helyzetükkel, ne dicsekedjenek: „nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér hordoz téged”. Annyiban igazat ad nekik, hogy a zsidóság ága azért töretett ki, hogy ők beoltassanak. Am rögtön hozzáteszi: „azok hitetlenségük miatt törettek ki, te pedig a hit által állsz. Ne légy elbizakodott, hanem félj!” Egyedül a hit tartja meg ezt az egykoron vad népet: az Isten félelme és az evangélium szeretete.

Istenismeretet is tanít itt Pál apostol: azt, hogy Isten egyszerre kemény és jóságos. Igazságos és kegyelmes. Azok iránt, akik megtagadták őt és elestek, kemény az ítélet, de azok iránt, akik befogadták őt, nagy az irgalma. Dicsekvésre tehát semmi okuk. E pogány keresztények is a hit egyszerre félelmetes és csodálatos kötélrancát járják: ha Istenben bíznak, akkor megmaradnak, ha azonban leveszik Istenről tekintetüket, akkor menthetetlenül leesnek és elvesznek.

Pál apostol azonban nem mondott le saját népének üdvösségéről. Ugyanebben a fejezetben azt írja, hogy Isten a pogányság befogadásával mintegy féltékennyé akarta tenni Izraelt. És Pál abban reménykedik, hogy népe nem marad meg a Krisztus-hit nélküli állapotban, és akkor Istennek ismét hatalma lesz beoltani őket.

2.) Mi a mai üzenet?

Ma reggel mégsem lehet csak az a feladatunk, hogy Pál apostol üdvtörténeti víziójáról elmélkedjünk. Azt sem hiszem, hogy a zsidóság sorsáról és küldetéséről vallott hitünket kellene most végiggondolnunk. Meggyőződésem, hogy e szakasz a korabeli mondanivalóján túl ma is mindnyájunkat megszólít és zsigereinkben érint. Miért?

2.1. Önismeretre és Istenismeretre nevel

Mert egykor mindnyájan vad olajfák voltunk. A mi történetünk pehelykönnyű az Isten történetéhez képest. A történelem mozgása, játéka folytán mi is váratlanul kiválasztódnunk és érdemtelenül beoltattunk egy olyan fába, amelynek életkora sokkal több, történet pedig sokkal régebbi, mint a miénk.

E fának gyökere van, ami évezredek óta adja a növekedéshez és az élethez szükséges tápanyagot. Mi csak beoltattunk – nehogy egy percre is azt gondoljuk, hogy mi hordozzuk a gyökeret, hiszen fordítva van: a gyökér hordoz bennünket. Helyesen felismertük, hogy kultúránkat nem akkor visszük előbbre, ha utópisztikus eszmék jegyében „a múltat végképp eltöröljük”, hanem akkor, ha a gyökereinkhez visszatérünk.

Ám tévedünk, ha – Pál apostol szavaival: „dicsekszünk” és azt gondoljuk, hogy mi térünk vissza a gyökerekhez. Nem. Isten az, ki beoltott minket, a vadolajfát a szelíd olajfába. Isten az, aki vad olajfából szelídet tud nemesíteni, a kövekből Ábrahámnak fiait tud teremteni (Máté 3,9). Hiszen Isten a mozgatója, fenntartója ennek a történelemnek. Ő teremt olyan feltételeket, hogy mi beoltódjunk. Nem dicsekvés, hanem csakis a hála szava hagyhatja el ajkunkat, hogy a mi generációnkban megtörténhetett az, amiről a szüleink nemzedéke még álmodni sem mert.

2.2. Mi is a gyökér?

Nézzük meg most közelebbről, hogy mi is az a gyökér, aminek a tápanyagát magunkba szívhatjuk! Néha úgy mondjuk, hogy ez a gyökér a zsidó-keresztény kultúrkör, az egyház, vagy éppen az európaiság elfelejtett értékei. Igen ám, de nehogy a négy évtizedes időmítosz kimúlta után egy termítosz rabjai legyünk! A gyökér nem egyszerűen a kereszténység, nem a klérus – a gyökér még ennél is mélyebben van. A Biblia tanúsága szerint ez a gyökér nem egy intézmény, nem is egy kultúra, nem is egy hagyomány, még csak nem is egy vallás – hanem egy személy.

Ézsaiás prófétánál olvassuk: „Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről és hajtás sarjad gyökereiről.” (Ézsaiás 11,1) „Azon a napon Isai gyökeréhez fognak járulni a nemzetek, mert zászlóként magaslik ki a népek közül.” (11,10)

A Jelenések könyvében ezt olvassuk: „Ne sírj, győzött a Júda törzséből való oroszlán, Dávid gyökere és felnyitja a könyvet és a hét pecsétet.” (5,5)

A Biblia utolsó lapján Jézus mondja magáról: „Én vagyok Dávidnak ama gyökere és ága, ama fényes és hajnali csillag.” (22,16)

Jézus Krisztus egyszerre a gyökér és az új hajtás, a régi és az új, aki volt, aki van és aki eljövendő, az alfa és az ómega. Magáról azt mondta: „mielőtt Ábrahám lett volna, én vagyok” (8,58). János apostol hozzáteszi: „Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött.” (János 1,3) Amikor tanítványaitól búcsúzott, Jézus is az élővilág, a beoltás organikus metaforáihoz fordult: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővessző, aki énbennem marad, és én is őbenne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” (János 15,5)

2.3. Meddig maradhatunk meg?

Pál apostol a római pogány keresztényeket metsző szigorúsággal figyelmezteti: „ne dicsekedj, hanem félj”. Dicsekvésre semmi okunk, a hittel való dicsekvésre a legkevésbé. A hitet kaptuk és az nem a miénk. „A hit által állok.” Emlékezzünk, hogy Pál mint mond a Korinthusi levélben: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1 Kor 10,12) A hiteles kereszténység sohasem lehet dicsekvő, büszke vagy triumfáns. Abban a pillanatban, amint magasabb rendűnek véljük magunkat, azonnal elbukunk és kivágattatunk. Pál apostol arra figyelmeztet, hogy a pogány kereszténységgel, s ha ezt továbbgondoljuk, magával a történeti kereszténységgel ugyanaz bármikor megtörténhet, ami a szelíd olajfával. Ezért mondja, hogy félj, azaz vigyázz, hogy el ne essél!

A félelem nem valami szorongást vagy paranoiát jelent, hanem éberséget. „Félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket” – mondja az apostol (Filippi

2,12), és nyomában Kirkegaard. A félelem nem valami negatív dologtól való rette-gés, hanem óvatosság és éberség: nehogy elveszítsük az Istennel való bensőséges kapcsolatot. Ha hit által állunk, akkor hit nélkül nem állunk! Az igazi hitnek része ez az istenfélelem. A kereszténység nem kibérelt páholy, nem társadalmi vagy anyagi biztonság, hanem valóban sokkal inkább egy kötélánc.

Ha belátom, hogy nem magamtól, hanem Isten kegyelméből kerültem fel a kö-télre, csak akkor tudok fennmaradni! Nem magamban, hanem egyes egyedül csak őbenne kell bíznom. Akármilyen magasra jutottunk, Isten, hit, a gyökér nélkül a mélybe zuhanunk.

Hitre jutni sem könnyű, hiszen le kell győzni önmagunkat. Van, amikor az üldözés vagy a félelem gátolja vagy apasztja a hitet. Ez történt nálunk, századunk második felében. Ám ma mintha egy ezekkel ellentétes erő kísértene. Ma mintha túl könnyű, divatos, sőt társadalmi előnyökkel járó dolog lenne kereszténynek lenni. Én félek attól a kereszténységtől, ahol a hitnek már nincsen tétje! Hitre tehát nem könnyű jutni, de abban megmaradni, megtartatni, megállni még nehezebb!

Akkor tudunk megmaradni, ha megértjük, hogy nem a magunk urai vagyunk, hanem Isten tenyerén élünk. A hüvelyk és a kisujja között feszítette ki azt a kötelet, amelyen hitben járhatunk. Ha elfogadjuk, hogy a gyökér táplál minket, akkor a zsoltáros szavával, olyanok leszünk, mint a folyóvíz mellé ültetett fa. (Zsoltár 1,1)

A gyökérben, Krisztusban kell meggyökereznünk, mert akkor élünk, termünk gyümölcsöt és nem hervad el fánk lombja sem. A gyökérben akkor tudunk meggyökerezni, ha befogadjuk Isten beszédét, a magot, az ő ígését, amivel táplál minket. Ő szórja ezt a magot, és azt akarja, hogy ne az útféltre essen, hanem a szívünkben eresszen gyökeret. Isten nemcsak a vadolajfát oltja a szelídbe, hanem fordítva is cselekszik: a romolhatatlan magot belénk, a romolhatóba ülteti. Jakab apostol írja: „Szelíden fogadjátok a belétek oltott ígét, amely meg tudja tartani a lelketeket.” (Jakab 1,21)

Összefoglalva: Pál apostol nemcsak a pogány keresztényekhez, hanem ma is mindnyájunkhoz szól. Először önismeretre és istenismeretre nevel, arra emlékeztet, hogy honnan jöttünk és kinek köszönhetjük privilegizált helyzetünket. Másodszor arra tanít, hogy ki az a gyökér, aki szüntelenül éltet és táplál minket. Harmadszor, a kigyó éleslátó értelmével és a galamb szelídségével figyelmeztet minket, hogy a hitben megmaradjunk, ki ne töressünk és le ne vágassunk.

Adja Isten, hogy az Ő segítségével megmaradhassunk az életet tápláló gyökérben, hogy ne a rosszra való hajlam, a halál, hanem a jóra való hajlam, az élet kerekedjék felül mibennünk.

Válasszuk az életet! Ámen!

Imádkozzunk!

Mennyei Édesatyánk!

Köszönjük Teneked, hogy prófétáidon, apostolaidon keresztül több ezer év távlatából megszólítasz minket és beszélsz hozzánk.

A látszólag korhoz kötött történetek és tanítások is a mi tanulságunkra írtak meg. Köszönjük, hogy a teremtet élővilágból, a természetből vett képek és hasonlatok révén mindig megérintesz minket.

A Te hangodat hallva mi térdre borulunk, és jó, hogy emlékeztetsz arra, hogy kik vagyunk.

Köszönjük, hogy azt is újra és újra emlékezetünkbe vésed, hogy Te kemény és kegyelmes Isten vagy.

Tudjuk, hogy dicsekvésre semmi okunk. Azért állunk, mert Te hitet támasztottál bennünk. És addig élünk, amíg Beléd kapaszkodunk.

Köszönjük, hogy az életünkhöz nélkülözhetetlen tápanyagot a gyökéren keresztül biztosítod nekünk. Nem mi hordozzuk a gyökeret, hanem a gyökér minket.

A Te Szent Fiad érettünk hozott áldozata ez a gyökér. Ő a gyökér és az ág, a Júda törzséből származó oroszlán, aki egyedül méltó megnyitni a könyvet!

A Te Szentlekedet kérjük, hogy segítsen nekünk megmaradni, a hitben megállni, hogy onnan le ne essünk és el ne vesszünk!

Add, hogy ma is szelíden fogadjuk a belénk oltott ígédet, a te szent beszédedet.

Add, hogy igéddel táplálkozva, a Szentlélek erejével megerősítve térjünk vissza hivatalunkba, munkahelyünkre, otthonainkba.

Segíts nekünk, hogy helyt álljunk ott, ahová Te állítottál minket; a Tőled kapott erővel és derűvel tudjuk orvosolni embertársaink és nemzetünk baját.

A Te Szent Fiad nevében kérünk, akinek a nevében együtt imádkozunk!

Ámen!

Elhangzott egy politikusoknak tartott reggeli áhítatként a Németajkú Református Gyülekezetben, 2000. február 8-án.